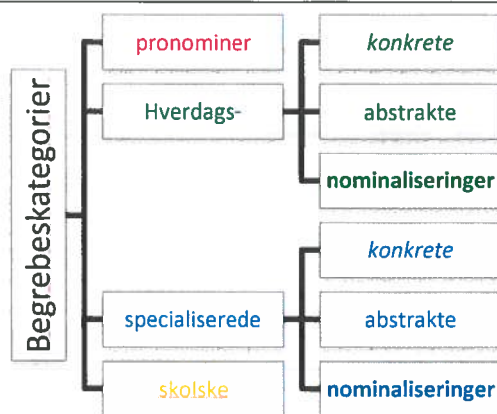

Abstract til workshop- eller symposieoplæg/template for abstract/symposium presentation NORDYRK 2016 (beskrivelse/theme max. 300 ord/max 300 words)

Indsendes **senest d. 5. februar 2016** til / Please send at latest **February 5th** to Lisbeth Magnussen, NCE, limg@phmetropol.dk

Navn / Name: Bettina Buch	Institution: (navn og land/name and country): University College Sjælland
E-mailadresse / E-mail: bbu@ucsj.dk	
Abstracttitel / Title of abstract: <i>Skal man læse teksterne til undervisningen?</i>	
Baggrund og motivation / Background and reasons: <p>Unge i Danmark vælger i alt for ringe grad erhvervsuddannelserne, i 2014 var søgningen under 20% af en årgang (Undervisningsministeriet, 2015). Ydermere er frafaldet ganske stort (Se bl.a.: Koudahl & Undervisningsministeriet, 2005). Fra politisk hold ønsker man, at flere unge søger en erhvervsuddannelse, og at unge kan fastholdes i uddannelserne. Et perspektiv på at undersøge, hvordan man kan forstå de unges valg og fravalg er at undersøge, hvilke læse-, skrive-, og tekstkompetencer, elever på erhvervsuddannelserne skal have. I mit ph.d.-projekt har jeg undersøgt, hvordan man kan karakterisere tekster og genrer fra erhvervsuddannelserne og hvilke udfordringer disse kan give eleverne (Buch, 2015).</p>	
Problemformulering / Problem definition: Forskningsspørgsmål / Research questions: Hvilke tekster og genrer findes på erhvervsuddannelserne og hvordan kan man karakterisere dem?	
Metode – teoretisk ramme og dataindsamlingsmetode / Method - theoretical framework and data collection method: <p>Studiet kan betegnes som et eksplorativt og deskriptivt studie af tekster og genrer på erhvervsuddannelserne. Data er indsamlet i form af tekster fra flere forskellige fag på tre forskellige erhvervsuddannelser suppleret med observation af brugen af teksterne (med feltnoter og lydoptagelser) samt interview med nogle lærere.</p> <p>De indsamlede tekster (både skriftlige og transskriberede, mundtlige tekster) er efterfølgende analyseret i forhold til genretilhørsforhold og sprogbrug med særligt fokus på anvendelsen af begreber og processer på baggrund af teori funderet i Systemisk funktionel Lingvistik. Især fokuseres på teksternes brug af begreber på baggrund af eget udviklede analyseapparat, der har vist sig at være egnet til at opdele begrebsbrugen i forhold til de domæner, teksterne benyttes indenfor (Buch, 2015). Der opereres med følgende opdeling:</p>	

Konklusioner, forventet udbytte og resultater / Conclusions, expected outcome and results:

[OBS! Også i relation til det overordnede tema for NordYrk: *Fælles nordiske udfordringer for yrkesuddannelser* / Also in relation to the overall NordYrk-theme: *Common Nordic challenges with regard to vocational education*]:

De tekster, elevernes skal læse på erhvervsuddannelserne kan genreinddeles, og jeg fandt her de skriftlige genrer *undervisningsrelaterede tekster*, *lærerproducerede tekster* og *specialiserede tekster* og de mundtlige genrer *IRE*, *lærermonologer* samt *lærerrecounten* og *elevrecounten*. Jeg fandt, at de specialiserede tekster domineres af et specialiseret vocabular, men især konkrete begreber, og at lærerens recounts fungerer som en medierende genre mellem disse stærkt specialiserede tekster og elevernes hverdagsprægede tekster, hvis vokabular stort set udelukkende består af især konkrete begreber fra hverdagsdomænet.

Mine undersøgelser peger på, at man bør arbejde mere med elevernes sproglige kompetencer på erhvervsuddannelserne, og dette må også gælde for uddannelserne i de andre, nordiske lande.

Buch, B. (2015). *Tekster og genrer på erhvervsuddannelserne - med særligt henblik på overgangen fra grundskole til erhvervsuddannelse*. Aarhus Universitet/Aarhus University, Copenhagen. Retrieved from <https://danskaadan.wordpress.com/ph-d-afhandling/>

Koudahl, P., & Undervisningsministeriet. (2005). *Frafald i erhvervsuddannelserne – årsager og forklaringer*. *Undervisningsministeriets temahæfteserie* (Vol. 1). Denmark. Retrieved from <http://pub.uvm.dk/2005/frafaldsopsamling/87-603-2548-8.pdf>

Undervisningsministeriet. (2015). *Niende og tiende klasseelevernes tilmeldinger til ungdomsuddannelserne og tiende klasse 2014*.

Nøgleord / Keywords (3-5):

Tekster på erhvervsuddannelserne
Elevers sproglige kompetencer

Planlægger du at indsende et paper? / Do you expect to send a paper too?

Yes x No

Skabelon til paper/paper template - NORDYRK 2016 (omfang 3-5 A4-sider/max 2000 words /13.000 units incl.)

Indsendes **senest d. 4. april 2016** til / Please send at latest **April 4^t** to Lisbeth Magnussen, NCE,
limg@phmetropol.dk

Navn / Name: Bettina Buch	Institution (navn og land/name and country): University College Sjælland, Danmark
E-mailadresse / E-mail: bbu@ucsj.dk	
Titel på paper / Paper title: Skal man læse teksterne til undervisningen?	
Abstract (max 300 words): Det er et problem, at unge i Danmark fravælger erhvervsuddannelserne, og at frafaldet ofte er meget stort. Dette har stor politisk bevågenhed, fordi man ønsker, at flere unge søger en erhvervsuddannelse, og at unge kan fastholdes i uddannelserne. I dette paper undersøges ét perspektiv på, hvordan man kan forstå de unges valg og fravalg, nemlig inden for et literacyteoretisk perspektiv forstået som hvilke tekstgenrer, eleverne møder på erhvervsuddannelserne, og hvordan disse tekster er anderledes end andre tekster, eleverne har mødt i skole og hverdag. Dette er en udfordring for eleverne. Paperet er baseret på mit ph.d.-projekt, hvor jeg har undersøgt, hvordan man kan karakterisere tekster og genrer fra erhvervsuddannelserne og hvilke udfordringer disse kan give eleverne. Studiet kan betegnes som et eksplorativt og deskriptivt studie af tekster og genrer på erhvervsuddannelserne. Det viser, at tekster, elevernes skal læse på erhvervsuddannelserne, kan genreinddeles, og jeg fandt her de skriftlige genrer <i>undervisningsrelaterede tekster</i> , <i>lærerproducerede tekster</i> og <i>specialiserede tekster</i> og de mundtlige genrer <i>IRE</i> , <i>lærermønstre</i> samt <i>lærerrecounten</i> og <i>elevrecounten</i> . Jeg fandt, med udgangspunkt i SFL og mit eget, udviklede analyseapparat, at de specialiserede tekster domineres af et specialiseret vocabular, men især konkrete begreber, og at lærerens recounts fungerer som en medierende genre mellem disse stærkt specialiserede tekster og elevernes hverdagsprægede tekster, hvis vokabular stort set udelukkende består af især konkrete begreber fra hverdagsdomænet. Studiet peger på, at man bør arbejde mere med elevernes sproglige kompetencer både i grundskole og på erhvervsuddannelserne, og dette må også gælde for uddannelserne i de andre, nordiske lande.	
Referencer / Literature: Referencer Andersen, D. (2005). 4 år efter grundskolen: 19-årige om valg og veje i ungdomsuddannelserne. Retrieved from http://www.akf.dk/udgivelser/2005/pdf/4aarefter_grundskolen.pdf/ Barton, D. (2007). <i>Literacy: an introduction to the ecology of written language</i> . Oxford: Blackwell. Barton, D., & Hamilton, M. (2000). Literacy Practices. In D. Barton, M. Hamilton, & R. Ivanic (Eds.), <i>Situated literacies. Reading and Writing in Context</i> (pp. 7–15). N.Y.: Routledge. Bremholm, J. (2015). <i>Læseguide - hvad, hvorfor og hvordan</i> . København: Nationalt	

Videncenter for Læsning.

- Buch, B. (2011). *Interview med underviser på erhvervsuddannelse 1*.
- Buch, B. (2015). *Tekster og genrer på erhvervsuddannelserne - med særligt henblik på overgangen fra grundskole til erhvervsuddannelse*. Aarhus Universitet/Aarhus University, Copenhagen. Retrieved from <https://danskaadan.wordpress.com/ph-d-afhandling/>
- Buch, B. (2016). *Posterpresentation: Learning in High School without doing homework*. (unpublished).
- Dyssegaard, C. B., Egeberg, J. H., Steenberg, K., Tiftikci, N., & Vestergaard, S. (2014). *Forskningskortlægning af håndterbare forhold til gavn for fastholdelse, øget optag og forbedrede resultater i de gymnasiale uddannelser*. København.
- Gee, J. P. (2007). *Social linguistics and literacies: ideology in discourses* (Vol. 3. ed.). London: Routledge.
- Gee, J. P. (2012). *Social linguistics and literacies: ideology in discourses* (4. ed.). London and New York: Routledge.
- Hestbæk Andersen, T., & Smedegaard, F. (2005). *Hvad er meningen? University of Southern Denmark studies in literature, vol. 46*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Hetmar, V. (2004). Klasserummet som kulturelt felt. In A.-L. Østern & R. Heilä-Ylikallio (Eds.), *Språk som kultur - brytningar i tid och rum* (11th ed., Vol. 1, pp. 31–50). Vasa, Finland: Pedagogiska Fakulteten.
- Koudahl, P., & Undervisningsministeriet. (2005). *Frafald i erhvervsuddannelserne – årsager og forklaringer. Undervisningsministeriets temahæfteserie* (Vol. 1). Denmark. Retrieved from <http://pub.uvm.dk/2005/frafaldsopsamling/87-603-2548-8.pdf>
- Kress, G. R. (2003). *Literacy in the new media age. Literacies*. London: Routledge.
- Lassus, J., Lehti-Eklund, H., & Gunnarsson, B.-L. (2010). *Betydelser i barnfamiljebroschyrer: Systemisk-funktionell analys av den tänkta läsaren och institutionen. Faculty of Arts, Department of Finnish, Finno-Ugrian and Scandinavian Studies. University of Helsinki, Helsinki, Finland*. Retrieved from <http://hdl.handle.net/10138/19627>
- Martin, J. R., & Rose, D. (2008). *Genre relations: mapping culture. Equinox textbooks and surveys in linguistics*. London: Equinox Publishing Ltd.
- Martin, J. R., & Rose, D. (2011). *Working with discourse: meaning beyond the clause* (Vol. 2. ed., re). London: Continuum.
- Regeringsoplæg. (2005a). Erhvervsuddannelser i verdensklasse. Regeringens debatoplæg til møde i Globaliseringsrådet 25. og 26. august 2005. Globaliseringsrådets hjemmeside: www.globalisering.dk. Retrieved from <http://www.globalisering.dk/page.dsp?area=36>.
- Regeringsoplæg. (2005b). Verdens bedste folkeskole – vision og strategi. Regeringens debatoplæg til møde i Globaliseringsrådet 18. og 19. august 2005. Globaliseringsrådets hjemmeside: www.globalisering.dk: Den danske regering. Retrieved from http://www.globalisering.dk/multimedia/Debatopl_g_folkeskole.pdf
- Steensbeck, B., Jessen, B., & Thomsen, L. O. (2010). Halvdelen kan ikke skrive eller læse. *Berlingske Tidende, Tema*. Copenhagen: Berlingske Media. Retrieved from <http://www.b.dk/skolen/halvdelen-kan-ikke-skrive-eller-laese>
- Undervisningsministeriet. (2015). *Niende og tiende klasseelevernes tilmeldinger til ungdomsuddannelserne og tiende klasse 2014*.

Nøgleord / Keywords (3-5):

Literacy, lærebøger, læsning af fagtekster

Paper-indhold / Content:

Indledning

Unge i Danmark vælger i alt for ringe grad erhvervsuddannelserne, i 2014 var søgningen under 20% af en årgang, hvilket er langt under det antal, man forventer, er nødvendigt for at opretholde et passende antal uddannede unge (Undervisningsministeriet, 2015). Ydermere er frafaldet stort, selvom disse tal er ganske svære at opgøre (Se bl.a.: Koudahl & Undervisningsministeriet, 2005; Regeringsoplæg, 2005a, 2005b). Fra politisk hold ønsker man, at flere unge søger en erhvervsuddannelse, og at unge kan fastholdes i uddannelserne.

Et perspektiv på hvordan man kan forstå de unges valg og fravalg er at undersøge, hvilke læse-, skrive-, og tekstkompetencer elever på erhvervsuddannelserne har brug for. Baggrunden for dette er en betragtning om, at også de unges læse/skrivefærdigheder, det, der også ofte omtales som literacykompetencer, har betydning for fastholdelse og frafald men også for tilvalg af uddannelsen (Andersen, 2005; Dyssegaard, Egeberg, Steenberg, Tiftkci, & Vestergaard, 2014; Steensbeck, Jessen, & Thomsen, 2010).

I mit ph.d.-projekt har jeg undersøgt, hvordan man kan karakterisere tekster og genrer fra erhvervsuddannelserne og hvilke udfordringer disse kan give eleverne, særligt med henblik på at understøtte tekstlæsning bedre i grundskolen, men det er lige så relevant at arbejde med udvikling af elevernes literacykompetencer i erhvervsuddannelserne (Buch, 2015). Dette paper fokuserer på denne tekstkaraktistik og de overvejelser, jeg mener, man må gøre sig på denne baggrund.

Empiri

Studiet kan betegnes som et eksplorativt og deskriptivt studie af tekster og genrer på erhvervsuddannelserne. Data er indsamlet i form af tekster fra flere forskellige fag på tre forskellige erhvervsuddannelser suppleret med observation af brugen af teksterne (med feltnoter og lydoptagelser) samt interview med nogle lærere. I dette paper fokuseres på udvalgte tekster fra arbejdsmiljøundervisningen på SOSU-uddannelsen og tømreruddannelsen.

De indsamlede tekster (både skriftlige og transskriberede, mundtlige tekster) er efterfølgende analyseret i forhold til genreforhold, lingvistiske forhold med særligt fokus på begrebsbrug med udgangspunkt i systemisk, funktionel lingvistik, SFL, og multimodale forhold. I dette paper vil jeg fokusere på de lingvistiske træk, særligt på begrebsbrugen, og vil derfor her kun kort opridse de andre analyseelementer og de fund, der er relevante for at forstå mine lingvistiske analyser.

Teoretisk fundament

Når mennesker indgår i forskellige faglige og personlige sammenhænge, forskellige sociale praksisser, kan det være fagligt interessant at kunne beskrive sådanne sammenhænge. Gee introducerer termen semiotisk domæne som en mulig ramme at karakterisere sådanne sammenhænge inden for. Semiotiske domæner kan forstås som situationer eller miljøer, hvis kommunikationsformer og literacies, måder at tænke på, forestille sig på og agere accepteret indenfor på spiller en rolle for alle, der er medlemmer af domænet. Det kan forstås som et udslag af de andre forskelle, der er i social praksis i forskellige domæner: såvel som vi klæder os forskellige, taler forskellige, agerer forskelligt, så har vi også forskellige literacies i forskellige domæner (Barton, 2007: 11). Antallet af domæner er i teorien uendeligt, men i en skolesituation kan man definere tre hoveddomæner med baggrund i Hetmars, Bartons, Hamiltons og Gees definitioner af hhv. Diskurser, domæner og kulturformer. De opererer alle med tre dominerende domæner i en undervisningssituation, nemlig et hverdagsdomæne, et domæne, der hører til i det fag eller det erhverv, der undervises indenfor, og et domæne, der særligt dominerer i en

undervisningssituation, og som hører til skolen som domæne (Barton & Hamilton, 2000:11; Gee, 2012: 112; Hetmar, 2004: 42).

Jeg kalder disse tre domæner for hhv. et ikkespecialiseret hverdagsdomæne, et skolsk domæne og de specialiserede domæner, som kan udgøres af mange forskellige domæner alt efter, hvilket fag man underviser indenfor. Hverdagsdomænet og det aktuelle specialiserede domæne mødes inden for rammerne af det skolske domæne. Inden for disse domæner hører også specielle literacyformer til, sådan som Gee ser det (Gee, 2007: viii).

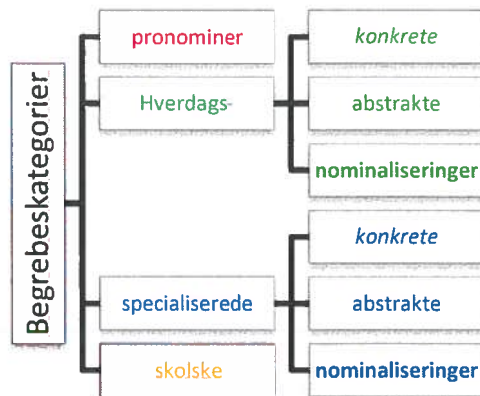
Med denne teori om domænespecifik literacy har jeg undersøgt teksterne fra udvalgte erhvervsuddannelser mht. leksis, altså ordvalg, som er det, jeg især vil fokusere på her. Jeg har dog også undersøgt teksternes kompleksitet mht. sætningsstruktur og leksikalsk densitet. Undersøgelser af ordvalg er især baseret på den systemiske, funktionelle lingvistik, hvor sætningens mening er i fokus, og hvor en sætning består af en proces, der udgøres af et verbum, nogle deltagere og nogle omstændigheder, hvorunder deltagerne udfører processen (Hestbæk Andersen & Smedegaard, 2005). Deltagere udgøres af begreber.

I mine analyser har jeg undersøgt brugen af begreber og processer¹, hvor jeg til proceskategoriseringen benytter mig af den inddeling, vi har på dansk, nemlig processer som enten verbale, mentale, materielle eller relationelle (Hestbæk Andersen & Smedegaard, 2005). Til analyserne af teksternes brug af begreber benyttes mit eget udviklede analyseapparat, der har vist sig at være egnet til at opdele begrebsbrugen i forhold til de domæner, teksterne benyttes indenfor (Buch, 2015). Begreber har jeg inddelt med baggrund i ovennævnte domænekategorier, således at jeg kategoriserer begreber som enten hverdags- eller specialiserede og herunder som enten konkrete, abstrakte eller nominaliserede, der også er en abstrakt kategori. Dertil kategorierne skolske begreber og pronominer.

Konkrete begreber er dem, man kan mærke og se, eller som man kan erfare ved brug eller afprøvning, hvor de abstrakte er dem, man må tale om eller forklare sprogligt, for at man kan forstå dem. Nominaliseringer er en særlig kategori af abstrakte begreber, der dækker over det grammatiske forhold, at handlinger er blevet gjort til genstande, fx handlingen 'at vurdere', der bliver til 'vurdering'. Man gør en proces til en deltager. De skolske begreber er medtaget, fordi de tekster, jeg undersøgte, i nogle tilfælde var netop, hvad man kan omtale som 'skolske'. De var sprogligt såvel som genre-mæssigt tilpasset et skoledomæne. Det kan være tekster som fx test og prøver, men også bekendtgørelser om uddannelsen mv. Jeg medtog også pronominer, fordi en del af teksterne, især de mundtlige elevtekster, var præget af nogle ubestemte og ret upræcise henvendelser, som jeg kunne beskrive nærmere med netop denne kategori. Pronominer kan ikke kategoriseres som begreber, men er snarere at betragte som erstatninger for begreber (Se evt. mere her: Buch, 2015: 75).

Der opereres altså derfor med følgende opdeling:

¹ Indenfor den systemfunktionelle lingvistik betegnes brugen af verber og verbalformer som procesbrug.

Kategoriseringen af ord og begreber gøres i kontekst, så ordene hver eneste gang skal ses i deres sammenhæng. Martin og Rose inddrager ikke dette aspekt i deres overvejelser over abstrakt og konkret sprogbrug, men til gengæld ligger der iboende i den systemfunktionelle grammatik, at ord og begreber, og hele sprogbugen på leksikogrammatisk niveau, er kontekstuelt funderet og -afhængig (Lassus, Lehti-Eklund, & Gunnarsson, 2010: 91; Martin & Rose, 2011: 113).

Mht. genreanalyser lænede jeg mig i første omgang op ad Martin og Roses genrekategorier, som de er defineret i den australske genreteori (Martin & Rose, 2008). Men det viste sig, at teksterne ikke helt passer med de strukturer, teorierne anviser, og jeg måtte derfor i stedet operere med en række makrogenrer, der består af tekstpassager med forskellige genretræk

Modalitetsanalyserne hviler på teorier udviklet inden for den systemisk, funktionelle lingvistik, SFL (Kress, 2003; Martin & Rose, 2011), og jeg vil ikke komme nærmere ind på dette i nærværende paper.

Resultater

Mht. genreanalyserne fandt jeg, at skriftlige tekster kunne opdeles i makrogenrerne *undervisningsregulerende tekster*, *lærerproducerede tekster* og *specialiserede tekster*. De mundtlige genrer, jeg fandt, var den traditionelle *IRE-genre*, *lærermonologer* samt *lærerrecounthen* og *elevrecounthen*. Recounthen er små historier med et opbyggeligt indhold, og denne genre skal forstås som en genre inden for Martin og Roses kategorier (Buch, 2015: 114; Martin & Rose, 2008: 53). Recounthen er en interessant genre, hvis formål netop er at videregive erfaringer, men uden at moralisere, som jeg især fandt udfoldet på en bestemt uddannelse, hvor den blev brugt som en genre, der medierede mellem de meget vanskeligt tilgængelige, og ulæste, tekster, eleverne skulle bruge i undervisningen, og elevernes hverdagsprog (Martin & Rose, 2008: 51). Dette viste sig både i brugen af selve genren som i vokabularet, altså ordvalget. Genrens manglende moralisering betyder dog ikke, at genren ikke har en pointe, men snarere, at pointen er, at den erfarne deler erfaringer med den mindre erfarne. Den personlige recount er en genre, der især hører til i et hverdagsdomæne, og brugt i en undervisningssammenhæng fungerer den derfor her netop som en brobygger, fordi læreren, på den ene side benytter et forholdsvist specialiseret vokabular, på den anden side trækker på en genre, der er kendetegnet ved at være meget hverdagsagtig. Recounthen fungerer som en støtte for elevernes forståelse af komplekse tekster.

Mine analyser og optællinger af begrebsbrug viser, at der er forskelle på de forskellige makrogenrer og genrer, når det kommer til fordelingen af begreber, og især, at teksterne på de undersøgte erhvervsuddannelser er ganske komplekse og meget begrebstunge at gå til for

eleverne. Det viste sig da også, at eleverne sjældent havde læst teksterne som forberedelse til undervisningen (Buch, 2011).

Især de specialiserede tekster er anderledes end andre tekster, eleverne er blevet præsenteret for i løbet af deres hidtidige skolegang (Dette har ikke egentligt været undersøgt i Danmark, men antydes fx i Dyssegaard et al., 2014: 27). Teksterne er især karakteriserede af et vokabular fra det specialiserede domæne, de er udviklet indenfor. I dette tilfælde arbejdsmiljøarbejdet. Vokabularet er stærkt specialiseret, og de specialiserede begreber er for den overvejende dels vedkommende konkrete. Det er fx begreber som: *teleskoplæsser, værktøj, vindueselementer, hejse- og transportkasser, sugekopsystem, transportkasser*. Disse konkrete, specialiserede begreber udgør 54% af alle begreber i den samlede tekstmasse, jeg har kategoriseret som specialiseret. Men der er også begreber, der kan kategoriseres som abstrakte, herunder som nominaliseringer, som fx: *arbejdspladsvurdering, arbejdspladsbrugsanvisninger*.

Hverdagsagtige, konkrete begreber er fx: *døre, vinduer, rum, støvsuger*, mens abstrakte hverdagsbegreber er fx: *ansvar, problem, årsag* (Alle eksempler fra mine indsaede tekster. Se mere i: Buch, 2015).

De abstrakte begreber udgør 13% i den samlede tekstmasse, mens hverdagsbegreberne udgør 26% (se også tabel 1).

Genreinddelt oversigt over analyserede tekster	pronom	hver kon	hver abstr	hver nom	hver abstr i alt	spec kon	spec abstr	spec nom	spec abstr i alt	skolsk
Elevrecounts samlet	11	53	0	0	0	36	0	0	0	0
Lærercounts samlet	6	30	7	0	7	49	2	0	2	5
Lærerprod. tekster	4	28	17	4	21	40	11	5	16	1
Specialiserede tekster	7	13	11	2	13	54	7	5	12	1
Undervisningsregulerende tekster	9	15	10	2	12	25	9	2	11	28

Tabel 1: oversigt over begrebsbrug

Dette betyder, at teksterne nok er begrebstunge og fagspecifikke, men også, at læseren kan tilegne sig mange af disse begreber i arbejdet med faget, i og med konkrete begreber kan iagttages, mærkes, ses og føles, hvis man ellers har adgang til dem, fx på en byggeplads. Men selvom man får kendskab til alle disse mange konkrete ting og sager, vil det stadig være en udfordring at skulle læse sig til dem i første omgang, fx hvis man ikke er begyndt sin praktik endnu, eller hvis man ikke har fået en praktikplads.

Forslag til yderligere forskning og anbefalinger

Tekster, af den type, jeg her har diskuteret, må altså antages at volde eleverne ganske store læsemæssige udfordringer, og jeg mener, at det må være noget, der dels skal adresseres allerede i grundskolen, hvor mine egne studier viser, at det er muligt at inddrage specialiserede tekster i undervisningen og på den måde forberede eleverne også på denne type tekster (Buch, 2015). Men jeg mener, det også må være nødvendigt at inddrage selve læsningen af disse tekster på uddannelserne, fx ved at arbejde mere med en sprog- og læseudviklende undervisning, fx den faglige læsning, i fagene. Det kunne være ved traditionelle metoder som ordkendskabsøvelser og

arbejde med førfaglige og faglige begreber, men det kan også være ved at arbejde med lektieminimeret undervisning og tekstlæseinitiativer som fx stilladseret læsning eller brug af læseguides (Bremholm, 2015; Buch, 2016). Desuden peger mine undersøgelser på, at læreres brug af genren recount kan understøtte elevernes tekstforståelse, at det er nødvendigt yderligere at undersøge, i hvor høj grad denne genre benyttes i undervisningen på erhvervsuddannelserne og om brugen af den kan udbredes, samt at undersøge, om andre genrer kan fungere på samme, medierende måde. Der kan også peges på, at der savnes tilsvarende undersøgelser af tekster og genrer fra erhvervsuddannelserne i de andre nordiske lande og undersøgelser af, om der også her bør sættes ind med mere sprog- og læseudviklende undervisning i løbet af uddannelsen.

**Abstract til workshop- eller symposieoplæg/template for
abstract/symposium presentation NORDYRK 2016**
(beskrivelse/theme max. 300 ord/max 300 words)

Indsendes **senest d. 5. februar 2016** til / Please send at latest **February 5th** to Lisbeth Magnussen, NCE,
limg@phmetropol.dk

Navn / Name: Enni Paul	Institution: (navn og land/name and country): Institutet för pedagogic och didaktik, Stockholms universitet, Sverige
E-mailadresse / E-mail: enni.paul@edu.su.se	
Abstracttitel / Title of abstract: Skolinitierade skrivuppgifter i gymnasial lärlingsutbildning: vilket yrkeskunnande tar form i lärlingselevers loggböcker?	
Baggrund og motivation / Background and reasons: <p>Min forskning fokuserar på det skriftbruk som lärlingselever möter under sin gymnasiala lärlingsutbildning, och vad detta ger för möjligheter för deltagande i yrkets skriftpraktiker.</p> <p>En utgångspunkt för studien är tidigare forskning som beskriver ett glapp mellan det skriftbruk yrkes elever får tillgång till i skolan och det de behöver i sitt framtida yrkesarbete (t.ex. Berglund 2009, Olofsson 2011). Samtidigt kan skolans skriftpraktiker potentiellt kunna få en roll som något som vidgar och ger andra perspektiv på skriftbruket på arbetsplatser och i yrken (Jfr Lindberg 2003, 2007).</p>	
Problemformulering / Problem definition: Forskningsspørgsmål / Research questions: <p>Syftet med detta paper är att undersöka vilket yrkeskunnande som kommer till uttryck i loggböcker som lärlingselever på vård- och omsorgsprogrammet har i uppgift att skriva i relation till sitt arbetsplatsförlagda lärande (APL), och hur detta yrkeskunnande tar form i elevernas skrivande och lärarnas skriftliga respons. Syftet är också att diskutera loggböckernas funktion i mellanrummet mellan skola och APL i relation till frågan om hur skolinitierade skriftuppgifter i lärlingsutbildningen förbereder för en möjlighet att delta i en yrkesmässig gemenskap som infärgas av särskilda skriftpraktiker.</p>	
Metode – teoretisk ramme og dataindsamlingsmetode / Method - theoretical framework and data collection method: <p>Datamaterialet består av loggböcker som lärlingseleverna haft i uppgift att skriva, intervjuer med lärare och lärlingselever på vård- och omsorgsprogram, samt fältanteckningar från observationer under lärlingselevers APL. Utifrån sociokulturella förståelser av skriftbruk (Karlsson 2006, Barton 2007), samt genom systemisk funktionell grammatik (Holmberg & Karlsson 2006) analyseras loggböckernas funktioner och innehåll.</p>	

Konklusioner, forventet udbytte og resultater / Conclusions, expected outcome and results:

[OBS! Også i relation til det overordnede tema for NordYrk: *Fælles nordiske udfordringer for yrkesuddannelser* / Also in relation to the overall NordYrk-theme: *Common Nordic challenges with regard to vocational education*]:

skriftbruk, lærlingselever, loggböcker

Utifrån intervjuer med lärare framstår loggböckerna förstas som tänkta att fungera som en brygga mellan skola och arbetsplats, men den preliminära analysen indikerar att loggböckernas syfte är oklar och mångtydig för både elever och lärare, samt att loggböckerna fyller en rad olika funktioner: sociala, redovisande, bedömande/kontrollerande, värderande och didaktiska. De preliminära resultaten pekar också på att yrkeskunnande i loggböckerna tar form som återberättande av nya handlingar och upplevelser, medan meta-reflektion förekommer i mindre grad.

Nøgleord / Keywords (3-5):

skriftbruk, lærlingselever, loggböcker, gymnasiet, skrifthændelser

Planlægger du at indsende et paper? / Do you expect to send a paper too?

Yes

Skabelon til paper/paper template - NORDYRK 2016
(omfang 3-5 A4-sider/max 2000 words /13.000 units incl.)

Indsendes **senest d. 4. april 2016** til / Please send at latest **April 4^t** to Lisbeth Magnussen, NCE,
limg@phmetropol.dk

Navn / Name: Enni Paul	Institution (navn og land/name and country): Institutionen för pedagogic och didaktik, Stockholm
E-mailadresse / E-mail: enni.paul@edu.su.se	
Titel på paper / Paper title: Skolinitierade skrivuppgifter i gymnasial lärlingsutbildning: vilket yrkeskunnande tar form i lärlingselevers loggböcker?	
Abstract (max 300 words):	
<p>Min forskning fokuserar på det skriftbruk som lärlingselever ges möjlighet att delta i under sin gymnasiala lärlingsutbildning, och vad detta ger för möjligheter för deltagande i yrkets skriftpraktiker.</p> <p>En utgångspunkt för studien är tidigare forskning som beskriver ett glapp mellan det skriftbruk yrkes elever får tillgång till i skolan och det de behöver i sitt framtida yrkesarbete (Berglund 2009, Olofsson 2011). Samtidigt kan skolans skriftpraktiker potentiellt kunna få en roll som något som vidgar och ger andra perspektiv på skriftbruket på arbetsplatser och i yrken(Jfr Lindberg 2003, 2007).</p> <p>Syftet med detta paper är att undersöka vilket yrkeskunnande som kommer till uttryck i loggböcker som lärlingselever på vård- och omsorgsprogrammet har i uppgift att skriva i relation till sitt arbetsplatsförlagda lärande (APL), och hur detta yrkeskunnande tar form i loggböckerna. Syftet är också att diskutera loggböckernas funktion i mellanrummet mellan skola och APL i relation till frågan om hur skolinitierade skriftuppgifter i lärlingsutbildningen förbereder för en möjlighet att delta i en yrkesmässig gemenskap som infärgas av särskilda skriftpraktiker.</p> <p>Datamaterialet består av loggböcker som lärlingseleverna haft i uppgift att skriva, intervjuer med lärare och lärlingselever på vård- och omsorgsprogram, samt fältanteckningar från observationer under lärlingselevers APL. Utifrån sociokulturella förståelser av skriftbruk (Karlsson 2006, Barton 2007), samt genom systemisk funktionell grammatik (Holmberg & Karlsson 2006) analyseras loggböckernas funktioner och innehåll.</p> <p>Utifrån intervjuer med lärare framstår loggböckerna förstås som tänkta att fungera som en brygga mellan skola och arbetsplats, men den preliminära analysen indikerar att loggböckernas syfte är oklar och mångtydig för både elever och lärare, samt att loggböckerna fyller en rad olika funktioner: sociala, redovisande, bedömande/kontrollerande, värderande och didaktiska. De preliminära resultaten pekar också på att yrkeskunnande i loggböckerna tar form som återberättande av nya handlingar och upplevelser, medan meta-reflektion förekommer i mindre grad.</p>	
Referencer / Literature:	
Nøgleord / Keywords (3-5): skriftbruk, lärlingselever, loggböcker, gymnasium	

Paper-indhold / Content:

Introduktion

Vi lever i ett samhälle som ter sig allt mer skriftburet. Även yrken som av tradition inte betraktats som läs- och skrivyrken genomsyras av skrift av olika slag, om än ofta på ett osynligt sätt (Eriksson Gustavsson 2005, Karlsson 2006, Lindberg 2007, Olofsson 2011). Det vill säga, allt det läsande och skrivande som sker i arbetet uppfattas ofta inte som skrivande och läsande av yrkesarbetarna själva (Karlsson 2006). Skriftbruket behöver inte i sig vara särskilt komplicerat. Till exempel är olika slags checklistor vanliga redskap i genomförande av arbetsuppgifter på många arbetsplatser. Däremot kan skriftpraktikerna uppfattas som krävande av andra skäl, t.ex. om de tar form på sätt som begränsar utvecklandet och användandet av yrkesarbetarnas egenutvecklade praktiker (Karlsson & Nikolaidou 2012, Nikolaidou 2014).

Liksom det finns spänningar i föreställningar om vad yrkesutbildning ska vara till för, förenklat skildrat i motsatspar som: basfärdigheter – kritiska förmågor, utbildning för ett jobb – förberedelse för medborgarskap i ett demokratiskt samhälle (Hull 1992), finns det spänningar mellan olika förståelser av vad det innebär att läsa och skriva och att vara läs- och skrivkunnig, samt mellan hur dessa kunskaper gestaltas i skolan¹ respektive hur de tar form i arbetslivet. Från forskning om skriftbruk i gymnasiala yrkesutbildningar, som ofta genomförts under svenskämnets täcke, framkommer bilder av yrkeselever som möter ett förenklat svenskämne i skolan jämfört med de som valt högskoleförberedande program (Bergman 2007, Olin-Scheller 2006, Westman 2009). Läsandet och skrivandet tar form som ren färdighetsträning enligt dessa studier, utan att ge yrkesleverna tillgång att i någon vidare utsträckning utveckla erfarenhetsbaserat skrivande/läsande eller skrivande/läsande som ger eleverna en möjlighet att utveckla demokratiska förmågor. Samtidigt visar studier att skriftpraktiker på yrkesutbildningar och i yrkesarbete är mer omfattande, krävande och varierande än gängse föreställningar (Lindberg 2003, Edwards, Minty & Miller 2013, Karlsson 2006, Parkinson & Mackay 2016, Smith m.fl. 2008). Ofta förekommer spänningar och motsättningar mellan det skriftbruk som yrkeselever/-studeranden möter under sin utbildning och skriftbruket i yrkesarbetet, spänningar som lämnas åt yrkesleverna/-studerandena att själva hantera (Nikolaidou 2009, Parkinson & Mackay 2016, Smith m.fl. 2008).

I detta paper undersöks och diskuteras den funktion svenska gymnasiala lärlingselevers loggböcker får för utvecklande av yrkeskunskaper inom området vård och omsorg. Även vilket och hur yrkeskunskaper kommer till uttryck i dessa loggböcker undersöks och diskuteras.

Tidigare forskning om loggskrivande i yrkesutbildning samt i skolans kärnämnen visar på att loggskrivandet sällan är reflekterande, utan tar form som (ännu) en uppgift att genomföra (Andersson 2011) eller ensidigt fokuserar på att redogöra händelser och tar då form som en slags checklistor (Smith m.fl. 2008). Forskning visar också att stödjande samtal om skrivande förekommer sällan i undervisningen i ämnen som svenska eller i andra ämnen i skolan (Holmberg & Wirdehn 2010, jfr Janks 2010).

Teoretisk bakgrund

Skriftbruk, helt enkelt hur skrift används, förstås i detta paper som en social praktik, betingad av sin kulturella kontext (se tex Street 1993, 2003, Gee 1996, Barton 2007, Hamilton & Barton 2000, Karlsson 2006). Skriftbruk ska dessutom förstås som ett pluralistiskt begrepp (Baynham & Prinsloe 2009, Karlsson 2006, Street 1984). Att man är förmögen att läsa, skriva och agera i relation till skrift på sätt som uppfattas som kunnigt i ett sammanhang, behöver inte betyda att en person kan delta på sätt som uppfattas som kunniga i andra sammanhang. Skrifthändelser är de aktiviteter där skrift används. När skrifthändelser kopplas samman med en särskild återkommande funktion i en verksamhet av något slag eller tar form som en viss specifik genre, och mönster skapas, beskrivs dessa som skriftpraktiker (Karlsson 2006, Barton & Hamilton 2000). Skriftpraktiker kan alltså förstås som kulturellt skapade sätt att använda skrivande och läsande i särskilda situationer (Barton och Hamilton 2000). Därmed innefattar skriftpraktiker värderingar och normer, sociala relationer och traditioner, och är sammanvävda med hur människor inom en särskild kultur eller situation formar och förstår skriftbruk. I detta paper är det loggskrivandet som skriftpraktik som undersöks.

För att förstå hur loggarna tar form ur ett didaktiskt perspektiv används även systemisk funktionell lingvistik (SFL), för att undersöka vilken slags gensvar de textuella språkhandlingarna i loggarna möjliggör och hur de

¹ Och i debatten om skolan. Särskilt i relation till internationella mätningar som PISA. Samt särskilt i relation till yrkeselever.

gör detta (Holmberg & Karlsson 2006). Inom SFL undersöks situationer där språkets resurser används samt hur språket används för att skapa betydelse (Holmberg & Karlsson 2006).

Därmed blir det möjligt att diskutera hur eleverna kan eller inte kan ta sig vidare (jfr Wittgenstein 1992) med sina uppgifter. På detta sätt kan didaktiska aspekter i loggskrivandet uppmärksammas gällande vad läraren respektive eleven väljer att uppmärksamma i loggen, och vad och hur läraren stödjer eleven att ta sig vidare i sitt lärande.

Språkhandlingar betraktas som initiativ till interaktion i ett språkspel inom SFL (Wojhan 2011, Holmberg 2006). I analysen har jag undersökt vilka språkhandlingar som elever respektive lärare väljer i sina loggböcker, samt vad dessa olika drag ger för gensvar (Holmberg 2006). Det kan ske två olika slag av utbyten: information eller varor och tjänster, som kombinerat med två olika sätt att delta medger fyra grundläggande möjliga språkhandlingar: att påstå något innefattar att ge information, att kräva information i sin tur innebär att ställa en fråga, att komma med ett erbjudande innefattar att ge varor och tjänster, och slutligen att kräva varor och tjänster innebär att utföra en uppmaning (ibid.). (se tabell) Varje språkhandling innefattar också en förväntan om respons, som kan vara verbal eller icke-verbal, och vara "jakande" eller "nekande" (ibid.).

		deltagarposition			
		givande		krävande	
Infor- mation	varor & tjänster	påstående	bekräftelse	fråga	svar
				<i>När ngn äldre blir sjuk tar det ofta mkt längre tid att återhämta sig.</i>	ifrågasättande
		erbjudande	accepterande	uppmaning	åtagande
		<i>Om du vill kan du googla på "nationella riktlinjer vid livetsslut".</i>	avvisande	<i>Om inte din handledare är på plats, gå med ngn annan av undersköterskorna.</i>	vägran

Tabell (efter Holmberg & Karlsson 2006). I en av loggböckerna informerar en av eleverna att hon behöver ett busskort, här är utbytet språkligt, men det blir till ett utbyte av varor och tjänster när läraren faktiskt hjälper till att anskaffa ett busskort till eleven, där detta både är en tjänst men också innefattar en vara: nämligen busskortet.

För att även kunna undersöka hur yrkeskunnande kommuniceras i och genom loggarna, genomförs även en ideationell analys, som ställs i relation till den interpersonella analysen. Här ligger fokus på hur erfarenhetsmässiga upplevelser och kunskaper kommuniceras (Wojhan 2011). För att göra detta beskrivs processer, dvs något som sker: något som händer eller görs, sägs, är eller uppfattas (Danielsson 2011, Holmberg & Karlsson 2006, Wojhan 2011). Materiella processer beskriver handlingar och händelser. Mentala används för att skildra upplevelser. Verbala processer skildrar kommunikation. Relationella processer skildrar tillstånd. Fokus för att beskriva processerna kärna ligger på verben i satserna.

Resultat

Lärlingseleverna på den studerade gymnasieskolan har skrivit loggböcker i samband med sitt arbetsplatsförlagda lärande (APL) sedan årskurs 1. Loggarna skrivs på skolans webbplats, där varje elev har sin egen personliga inloggning som ger åtkomst till allt från scheman, kursplaner, bedömningsmatriser och omdömen, liksom till kursuppgifter i olika ämnen.

Att loggarna skrivs på en webbplats innebär att en del ramar är givna, exempelvis styrs textens layout och placering, liksom typsnitt och textstorlek, av webbverktyget. Motivet till att skriva loggar framstår utifrån lärarintervjuerna dels handla om en önskan att kunna koppla samman lärande på arbetsplatsen med skolan, dels vara en följd av den verksamhet som tidigare lärare introducerat.

BILD: Fotografi av utskrivet loggtext. Elevens och lärarens namn är överstruken.

För att skriva och läsa loggar måste eleverna respektive lärarna befina sig på en plats där de har tillgång till nätuppkoppling och till digitala redskap. Att använda arbetsplatsens nätverk respektive datorer under APL är inte möjligt för alla elever. Att ha sin egen mobiltelefon framme, under APL framställs som något mycket negativt utifrån intervjuer med handledare, elever och lärare, vilket därmed begränsar elevers möjligheter att skriva logg via sina egna mobiler, även om det skulle finnas en tidslucka mellan olika arbetsuppgifter att göra just det.

I intervjuerna med eleverna framkommer att de inte fått några egentliga instruktioner, varken skriftligt eller muntligt, om vad som ska skrivas i loggboken eller hur loggarna ska skrivas. Även varför loggarna ska skrivas framstår som oklart för eleverna.

De enskilda loggtexterna som eleverna skriver är i överlag korta och svaren från lärarna ännu kortare. Elevernas loggskrivande domineras av påståendesatser, där logginläggen i regel utgörs helt av påståendesatser:

[...] Igår skrev jag om en tant som var sjuk. Idag var hon mycket bättre, hon fick i sig en hel banan till frukost och jag blev lättad. Jag fick veta att hon hade hög feber, urinvägsinfektion och nån annan sjukdom som man äter penselin [sic] för (stackarn). [...]
[utdrag ur logg av eleven Anna]

Idag har jag assisterat (hjälp till) att väcka vårdtagare. Sen gick jag ut med två vårdtagare en sväng i trädgården. Sen så fick jag mycket beröm över att jag fick en vårdtagare att följa med mig och öppna åt hönsen. Vårdtagare säger alltid nej till allting och orkar aldrig göra något. Sen har jag gjort en pepparkaksdeg som jag och en vårdtagare ska göra ett pepparkakshus av i morgon ☺ sen föreslog jag att vi skulle ha en pysseldag på våningen så har vi planerat den, hoppas bara chefen kan unna vårdtagarna det för en gng [sic] skull.
[utdrag ur logg av eleven Amalia]

Endast i undantagsfall förekommer elevskrivna frågesatser i loggarna, och då i relation till skoluppgifter:

Och så undrar jag om man ändå ska läsa igenom hela boken?
[utdrag ur logg av eleven Amalia]

Uppmaningar finns enbart ett exempel på i en elevlogg, medan erbjudanden saknas helt.

Utifrån elevintervjuerna och textanalysen framstår loggskrivandet handla om att nämna nya uppgifter de genomfört samt beskriva nya erfarenheter, medan reflekterandet över dessa erfarenheter liksom yrkesmässig fördjupning saknas. Något som stöds av den ideationella analysen, där materiella processer, alltså handlingar och händelser, tar stor plats i elevernas loggar.

[...] i dag fick jag som vanligt ge frukost till varoen när dom vaknat, ha ett kaffe rep med några vårdtagare och personal och baka en kaka (ännu en gång) för att enhetschefen ville de... [...]
[utdrag ur Amalias loggbok]

Även relationella (tillstånd) och mentala (upplevelser) processer används i loggarna, på ett sätt som tar form som värderande av innehållet för dagens uppgifter eller av den egna prestationen.

Men veckan har varit mycke trevlig! Och Ännu lärorkare än förra veckan. [utdrag ur Amalias loggbok]

Loggskrivandet lyfts också fram som en aspekt i bedömningen av yrkeskunnande i intervjuerna, som hänger samman med att lärarna inte ser vad eleverna gör under sin APL och att eleverna då behöver förmedla detta genom att berätta om det på något sätt. Elevernas uppräknade uppgifter de genomfört kan tolkas svara på detta.

Vårdlärarens väljer ofta att i sin respons att plocka upp något av det som eleven har skrivit och ge bekräftelse på detta. Lärarens yttranden är mer varierade. Här förekommer påståenden, en del frågor, uppmaningar samt några enstaka erbjudanden. Dessa speldrag kan handla om att uppmärksamma yrkeskunnande och möjliggöra för eleven att söka mer information, bekräfta handlingar som rätt ur ett yrkesperspektiv och på andra sätt försöka komma med förslag på hur eleven kan fördjupa sitt yrkeskunnande.

SV:

Alltid tråkigt när någon av de äldre dör, speciellt nu när du hunnit få en relation med många. Men det är helt riktigt Adele att det var skönt för honom att slippa ha ont. Det är inte så ovanligt att anhöriga vill att man klär på privata kläder. Det brukar finnas en låda eller ett utrymme som är färdigställt med fina lakan ljus etc för att användas om någon dör. Om du vill kan du googla på "nationella riktlinjer vid livets slut". Där står det hur man bör arbeta vid livets slut allt ifrån symtom lindring, smärtlindring, kroppsliga förändringar etc. Du kan säkert fråga Åsa [handledarens namn] om dom inte har en folder som handlar om speciella önskemål hos muslimer, katoliker, judendom etc och vad man bör tänka på vid ev dödsfall. Det kan också finnas en bok om lindrande vård på arbetsplatsen.

Hör gärna av dig och berätta vad du hittar!

Speldrag som är riktade mot att fördjupa yrkeskunnande är ojämnt fördelade bland olika elever, vilket också leder till att en del elever i större grad erbjuds möjligheter till fördjupning med frågor av relevans för yrkeskunnande, eller uppmaningar om att söka mer information eller ta reda på något. En del elever får respons vars fokus ligger på elevens skolsituation och som led i att upprätthålla en social kontakt med ett fokus på mentala och relationella processer.

Trevligt att höra att du tar in och lär dig saker hela tiden. Vi saknade dig i måndags, skönt att du mår bättre och lycka till på matematik provet.

Ha en bra helg.

Syften:	Lärare	Elev
Social funktion:	Närvaro/frånvaro Uppmuntran Bekräftelse Beröm Hantering av problem	Närvaro/frånvaro Kontakt med läraren Hantering av problem
Bedömning/kontroll	Kontroll att skoluppgiften görs: loggskrivandet Kontroll av att arbetsuppgifter görs på APL	Uppräknande av arbetsuppgifter Genomförande av skoluppgift: skrivande av logg
Värdering	Av elevens redogjorda handlingar	Av arbetsuppgifter Av dagen Av sin prestation
Didaktisk funktion	Förslag och frågor som erbjuder eleven tillgång till fördjupning i kunnandet	Nappar på lärarens erbjudande

Diskussion

Inom vårdförskolan finns många olika texttyper, men i loggskrivandet tar (en del av) yrkeskunnandet form i skriftspråklig dräkt på sätt som inte motsvarar något av yrkets skriftpraktiker. Att skriftbruket i skolan och på arbetsplatsen skiljer sig åt, behöver inte betraktas som något negativt, då skolans skriftbruk kan potentiellt vidga och ge andra perspektiv på yrkespraktiken liksom på arbetsplatsens skriftpraktiker (Jfr Lindberg 2003, 2007). Dessutom erbjuder skolan en kollektiv resurs där eleverna skulle kunna möta varandras erfarenheter av lärandet på arbetsplatsen. Genom att ta hänsyn till det Dewey (2004) kallar för kontinuitetsprincipen, det vill säga att nya erfarenheter knyts an till de redan existerande och med hänsyn till de framtida erfarenheter där kunnandet är tänkt att vara grund till handling, skulle loggarna kunna utgöra ett didaktiskt redskap som kan hjälpa till att knyta samman erfarenheter på arbetsplatsen med de i skolan skapade erfarenheterna, och vice versa.

Loggskrivandet som skriftpraktik framstår i datamaterialet sakna tydligt syfte för eleverna, och textanalysen visar att loggboken tar form som en oklar texttyp som fyller en rad olika funktioner: bedömande, sociala, värderande och didaktiska. Att loggskrivandet som sådant inte explicit görs i undervisningen innebär även att skriva en logg på ett sätt som betraktas som lyckat av lärarna, dvs närmar sig ett redogörande av yrkeskunnande på ett reflekterande sätt, behöver eleverna redan innan vara förtrogna med ett sådant sätt att skriva, då de inte undervisas i hur skrivandet sker eller skrivande som en textaktivitet (Holmberg 2006). Elevernas erfarenheter från APL utgör heller ingen en kollektiv resurs där de skulle kunna få ta del av varandras erfarenheter. Att skriva logg riskerar också att förefalla som en meningslös aktivitet, då eleverna inte förstår eller misstolkar dess syfte. Resultaten indikerar att det saknas en förståelse av loggskrivandet som en textaktivitet (jfr Holmberg 2006), vilket innebär att vad och hur skrivandet sker inte blir föremål för undervisning och lärarens didaktiska reflektion. Detta resultat ligger i linje med tidigare forskning i andra skolämnen, som visar på att loggskrivande blir enbart ännu en aktivitet att genomföra (Andersson 2011), liksom forskning som pekar på förekomsten av en rad skriftpraktiker i yrkesutbildningar som inte har tydliga kopplingar varken till yrkest skriftpraktiker eller skriftpraktiker för vidare studier (Smith m.fl. 2008).

Referenser

- Barton, D., & Hamilton, M. (2000). Literacy Practices. i D. Barton, M. Hamilton, R. Ivanic, D. Barton, M. Hamilton, & R. Ivanic (Red.), *Situated literacies: Theorising reading and writing in context*. London: Routledge.
- Barton, D. (2007). *Literacy: an introduction to the ecology of written language*. Malden: Blackwell.
- Baynham, M. & Prinsloo, M. (2009). *The Future of Literacy Studies*. Basingstoke: Palgrave MacMillan.
- Berglund, I. (2009). *Byggarbetsplatsen som skola - eller skolan som byggarbetsplats? En studie av byggnadsarbetares yrkesutbildning* (Doktorsavhandling, Stockholms universitet, Institutionen för didaktik och pedagogiskt arbete).
- Berglund, I. & Lindberg, V. (2012). *Pedagogiskt och didaktiskt arbete i lärlingsförsöket*. (Skolverket: Arbetsrapport).
- Berglund, I, Höjlund, G., Kristmansson, P. & Paul, E. (2014a). *Arbetsgivarnas användning av statsbidraget för gymnasial lärlingsutbildning och deras erfarenhet av att ta emot gymnasiala lärlingselever*. (Skolverket: Arbetsrapport)
- Berglund, I, Höjlund, G., Kristmansson, P. & Paul, E. (2014b). *Försöksverksamheten med gymnasial lärlingsutbildning ur ett pedagogiskt/didaktiskt perspektiv*. (Skolverket: Arbetsrapport)
- Bergman, L. (2007). *Gymnasieskolans svenskämnen: En studie av svenskundervisningen i fyra gymnasieklasser* (Doktorsavhandling, Malmö högskola, Lärarutbildningen).
- Edwards, R., Minty, S. & Miller, K. (2013) The Literacy practices for assessment in the vocational curriculum - the case of Hospitality. *Journal of Vocational Education and Training*, 65:2, 220-235. DOI: 10.1080/13636820.2013.783611
- Eriksson Gustavsson, A-L. (2002). *Att hantera läskrav i arbetet. Om industriarbetare med läs- och skrivsvårigheter* (Doktorsavhandling, Llnköpings universitet, Institutionen för beteendevetenskap).
- Eriksson Gustavsson, A-L. (2005). *"Jag fixar det oftast": Hur industriarbetare hanterar läs- och skrivkrav i arbetet*. Lund: Studentlitteratur.
- Gee, J. P., & Lankshear, C. (1995). The New Work Order: critical language awareness and "fast capitalism" texts. *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education* , 16 (1), 5-19, doi: [10.1080/0159630950160102](https://doi.org/10.1080/0159630950160102)

- Gee, J.P., Hull, G. & Lankshear, C. (1996) *The new work order: Behind the language of the new capitalism*. Boulder: Westview Press.
- Holmberg, P. (2006). Funktionell grammatik för textarbete i skolan. I Lindberg, I. & K. Sandwall (red.) *Språket och kunskapen – att lära på sitt andraspråk i skola och högskola*. Rapport från nordisk konferens den 7-8 oktober 2005 i Göteborg. (Rapporter om svenska som andraspråk 7.) Göteborg: Institutet för svenska som andraspråk.
- Holmberg, P. & Karlsson, A-M. (2006) *Grammatik med betydelse. En introduktion till funktionell grammatik*. Ord och Stil: språkvårdssamfundets skrifter 37. Stockholm: Hallgren och Fallgren.
- Holmberg, P., Karlsson, A-M. & Nord, A. (2011) Funktionell grammatik och textanalys i Holmberg, P., Karlsson, A-M. & Nord, A. (red.) *Funktionell textanalys*. Stockholm: Nordstedts.
- Holmberg, P. (2010), Digital argumentation - datorskrivandets transformering av skolans genrearbete. *Utbildning & Lärande*, 4:1, 34-56.
- Holmberg, P. & Wirdenäs, K. (2010). Skrivpedagogik i praktiken. Textkedjor, textsamtal och texttypologier i tre svensklärarens klassrum. *Språk & stil* NF 20, 105-131.
- Holmberg, P. (2012). Skolskrivande, genre och register. En jämförelse mellan två systemisk-funktionella kontextmodeller. i Thomas Hestbæk Andersen & Morten Boeriis (red.) *Nordisk socialsemiotik: pædagogiske, multimodale og sprogvidenskabelige landvindinger*. Odense: Syddansk Universitetsforlag. 221-245.
- Hull, G. (1992). "Their Chances? Slim and None" *An Ethnographic Account of the Experiences of Low-Income People of Color in a Vocational Program and at Work*. Berkley: National Center for Research in Vocational Education.
- Hull, G. (1997) Hearing other voices: A critical assesment of popular views on literacy and work. In G. Hull. (Ed.), *Changing Work, changing workers: Critical perspectives on language, literacy, and skills*. (pp 3-42). Albany: State University of New York Press.
- Karlsson, A.-M. & Nikolaidou, Z. (2012). Vardagskunskapen, arbetet och lagen. Om skriftpraktiker och yrkesidentiteter i äldreomsorgen. *Att läsa och skriva. Två vågor av skriftbruk i Norden 1800-2000*. , 235-251.
- Karlsson, A.-M. (2006). *En arbetsdag i skriftsamhället. Ett etnografiskt perspektiv på skriftanvändning i vanliga yrken*. Stockholm: Språkrådet och Nordstedts.
- Lagström, A. (2012). *Läringslärare: en studie om hur vård- och yrkeslärares uppdrag formas i samband med införandet av gymnasial lärlingsutbildning* (Doktorsavhandling, Göteborgs universitet, Institutionen för vårdvetenskap och hälsa).
- Lindberg, V. (2003). *Yrkesutbildning i omvandling: en studie av lärandepraktiker och kunskapstransformationer*. (Doktorsavhandling, Lärarhögskolan i Stockholm, Institutionen för samhälle, kultur och lärande).
- Lindberg, V. (2003). Vocational knowing and the content in vocational education. *International Journal of Training Research*. 1(2), 40-61. <http://jtr.e-contentmanagement.com/archives/vol/1/issue/2/article/3145/vocational-knowing-and-the-content-in-vocational>
- Lindberg, V. (2007). *Skriftspråklighet inom yrkesutbildning och arbetsliv: en kunskapsöversikt*. (Skolverket) Stockholm: Skolverket.
- New London Group (2006). A pedagogy of multiliteracies: Designing social futures. *Harvard Educational Review*, 66(1), 60-92.
- Nikolaidou, Z. (2009). *The literacy practices of developing vocational portfolios: Interacting activities, negotiating identities and enacting hybrid discourses* (dissertation for doctoral degree, unpublished, Lancaster University)
- Nikolaidou, Z. (2011). The use of Activity Theory in literacy research: Working and developing a professional portfolio and the interaction of the two activities. *Literacy and Numeracy Studies: An international journal in the education and training of adults*, 19(1), 3-18.
- Nikolaidou, Z. (2014). Dominant Workplace Literacies in Vernacular Disguise. Disputable Discourses on the Production Floor. In A.-C. Edlund, L.-E. Edlund, & S. Haugen (Red.), *Vernacula Literacies. Past, Present and Future*. Umeå: Northern Studies Monograph 3 & Vardagligt skriftbruk 3.
- Nikolaidou, Z. (2015). Lean generated documentation in the Swedish manufacturing industry. I L. Kahlin, M. Landqvist, & I. Tykesson (Red.), *Språk och identitet: Rapport från ASLA:s symposium* (ss. 107-121). Södertörns högskola.
- Olofsson, H. (2011). *Skriftbruk i fordonsverkstaden. En studie av läs- och skrivstrategier i mötet med arbetslivets texter*. (Licentiatuppsats, Stockholms universitet, Specialpedagogiska institutionen).
- Ongstad, S. (2004). *Språk, kommunikasjon og didaktikk. Norsk som flerfaglig og fagdidaktisk resurs*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Ongstad, S. (2007). i S. Ongstad (Red.), *Fag og didaktikk i lærerutdanning. Kunnskap i grenseland*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Parkinson, J. & Mackay, J. (2016). The literacy practices of vocational training in Carpentry and Automotive Technology. *Journal of Vocational Education and Training*, 68:1, 33-50. DOI: 10.1080/13636820.2015.1104714

- Smith, J., Satchwell, C., Edwards, R., Miller, K., Fowler, Z., Gaechter, J., Knowles, J., Phillipson, C. & Rosheen Young. (2008). Literacy practices in the learning careers of childcare students. *Journal of Vocational Education & Training*. 60:4, 363-375. DOI: 10.1080/13636820802591764
- Visén, P. (2015). *Att samtala om texter: från träteknik och svetsteori till antikens myter: Textsamtalets möjligheter som närmaste zon för läsutveckling i en klass på gymnasiets industritekniska program* (Doktorsavhandling, Stockholms universitet, Institutionen för språkdidaktik).
- Westman, M. (2009). *Skriftpraktiker i gymnasieskolan: Bygg- och omvårdnadselever skriver* (Doktorsavhandling, Stockholms universitet, Institutionen för nordiska språk).
- Wittgenstein, L. (1992). *Filosofiska undersökningar*. Stockholm: Thales.
- Wittgenstein, L. (1992). *Om visshet*. Stockholm: Thales.
- Wohjan, D. (2011) "Jag förklarar er nu för äkta makar" - En jämförande analys av den borgerliga svenska vigseltexten och Svenska kyrkans vigseltext i Holmberg, P., Karlsson, A-M. & A. Nord (red.) *Funktionell textanalys*. Stockholm: Nordstedts.

Arbetspaper - får ej citeras!

Abstract til workshop - NORDYRK 2016
(omfang 3-5 A4-sider/max 2000 words /13.000 units incl.)

Indsendes **senest d. 4. april 2016** til / Please send at latest **April 4^t** to Lisbeth Magnussen, NCE,
limg@phmetropol.dk

Navn / Name: Ingrid Henning Loeb	Institution (navn og land/name and country): Institutionen för pedagogik och specialpedagogik, Göteborgs universitet Sverige
E-mailadresse / E-mail: Ingrid.henning-loeb@ped.gu.se	
Titel på paper / Paper title: Language and content learning in vocational subjects in Swedish upper secondary education	
Abstract (max 300 words): <p>Vocational education (VET) is often regarded as a suitable 'practical' alternative for students who do not meet the eligibility requirements for higher education preparatory programs or for newly arrived young immigrants, a group of students which are increasing in upper secondary VET.</p> <p>However, the role of language in learning and the interrelationship between content and language has been pointed out by many (Fang & Schleppegrell 2008; Cummins 2003; Gibbons 2006). Also, the OECD and the Swedish National Board of Education advocates language and content learning through systematic support in all school subjects (OECD 2006; Skolverket 2012). Yet, there is no research on language and content learning in upper secondary VET.</p> <p>This paper draws on findings in a current pilot project of field studies in different VET programmes in four schools in western Sweden. Different techniques for field work (Czarniawska 2007) have been used, including audio recordings of VET teachers' instructions and their dialogues with students. The researchers come from the educational sciences and humanities. Practice theories in education (Kemmis & Smith 2008) and systemic functional linguistics (Rothery 1996) are used for analysis. The paper will present some findings of critical aspects and examples that enable language and content learning.</p>	

Referencer / Literature:

- Cummins, J. (2003). *Language, Power, and Pedagogy: Bilingual Children in the Crossfire*. Clevedon, England: Multilingual Matters.
- Czarniawska, B. (2007). *Shadowing and Other Techniques for Doing Fieldwork in Modern Societies*. Malmö: Liber.
- Fang Z. & M. Scheppengrell (2008). *Reading in Secondary Content Areas. A Language-based Pedagogy*. Ann Arbor: The University of Michigan Press.
- Gibbons, P. (2006). *Bridging Discourses in the ESL Classroom. Students, Teachers and Researchers*. London/New York: Continuum.
- Kemmis, S. & Smith, T.J. (2008). *Enabling Praxis: Challenges for Education*. Rotterdam: Sense Publishers.
- Rothery, J. (1996). Making changes. Developing an educational linguistics. In: H. Ruqaiya & G. Williams (red.), *Literacy in Society*. New York: Longman. p. 86–123.
- OECD (2006). *Where Immigrant Students Succeed. A Comparative Review of Performance and Engagement in PISA 2003*. www.oecd.org
- Skolverket (2012). *Greppa språket! Ämnesdidaktiska perspektiv på flerspråkighet*

Nøgleord / Keywords (3-5):

Vocational education, upper secondary school, Language and content learning